

Inhoudstafel

VOORWOORD	IX
Prof. Dr. Christophe Verbruggen	
HOOFDSTUK 1: DE SOCIAAL-LIBERALEN	1
De keerzijde van de negentiende-eeuwse vooruitgangsmiddeel	1
Een politieke winterslaap?	5
Gent: een lokale graadmeter van het sociaal-liberale gedachtegoed	8
Baanbrekende bondgenoten in een burgerlijk beschavingsoffensief	11
HOOFDSTUK 2: EEN LIBERALE INTERNATIONALE	27
Congressen: laboratoria voor de sociale kwestie	27
De Association pour le progrès des Sciences Sociales	29
Een getuige vanop de eerste lijn	31
Brussel als epicentrum van de (inter)nationale hygiënecongressen	37
HOOFDSTUK 3: HET HUISVESTEN VAN ARBEIDERS	47
Bovenaan op de agenda	47
Vuiler dan modderpoelen	49
Het grootste geluk zonder grenzen	51
Bijzondere aanbevelingen	55
HOOFDSTUK 4: EEN INSPIREREND MODEL UIT MULHOUSE	63
Muller en Roberts: boegbeelden van de sociale huisvesting	63
Sociale huisvestingsprojecten domineren de internationale congressen	66
Dante's hel, maar dan omgekeerd	70
<i>Internationale spreiding</i>	74
HOOFDSTUK 5: ARBEIDERSWONINGEN IN BELGIË (1): DE OVERHEDEN	85
Het weldadigheidsbureau van Nijvel als pionier?	85
Nog meer initiatieven <i>inspired</i> by Nijvel	88
Wat als de gemeente niet ingrijpt? Adolphe Burggraeve en Ernest Defuisseaux	89
Een frisse wind waait door het parlement	94
HOOFDSTUK 6: ARBEIDERSWONINGEN IN BELGIË (2): DE ONDERNEMERS	101
Het initiatief van de fabriekseigenaars	101

De scherpe kantjes van een industriële modelstad	107
Sociaal-utopische gelijkheid in Godins Palais Social	112
Een dam tegen het socialisme: modelwijken voor modelarbeiders	115
HOOFDSTUK 7: WIE ZAL DAT BETALEN?	123
Armoede troef	123
Coöperatieve verenigingen, hulpkassen en spaarkassen	124
De visie van Ducpétiaux, Visschers en Crocq	128
Het initiatief van de overheid: Charles Rogier	131
Spaarinitiatieven van de fabrieksbazen	135
HOOFDSTUK 8: DE VOLKSBANK EN HET SCHOOLSPAREN IN GENT	145
Een wapen tegen armoede: de Duitse volksbanken van Schulze-Delitzsch	145
Transfer en transformatie	148
De Federatie van Belgische Volksbanken en de roep tot wettelijke erkenning	151
Gent: het stuk gewonnen brood smaakt droog beter dan het gebedelde met boter op	153
Het schoolsparen en de rol van François Laurent	160
HOOFDSTUK 9: EN DE GEEST?	173
Het verheffen van het volk	173
Leerplicht of niet?	176
De Ligue de l'enseignement	180
De lokale tentakels: samenwerking of competitie?	183
HOOFDSTUK 10: EEN EUROPEES NETWERK VAN ONDERWIJSHERVORMERS	193
Jean Macé, Jules Simon en de industriëlen van Mulhouse	193
Het 'losbarsten' van de Mulhouse-beweging	196
Het belang van buitenlandse <i>arcs-boutants</i>	198
Een project van lange adem	200
Een geestdriftig leger van gelijkgezinden?	202
La contre-Ligue de l'enseignement	204
EPILOOG	211
Gustave Rolin-Jacquemyns. De <i>hommes-orchestres revisited</i>	211
BIBLIOGRAFIE	223
INDEX	259